

augustus 2013 – jaargang 1 – nummer 1 – € 7,95

ELSEVIER

Juust

WETEN, VERDIENEN, BELEVEN

~~€7,95~~
nu
€4,50

Martijn Malessy

is een van de
beste neurochirurgen
ter wereld:

'Ik zit op mijn top'

Robert Vuijsje
ontdekt Aruba

MOOIE AUTO

Mercedes CLS 500
Shooting Brake

Fijn wonen in Hattem

Hoe christenen
verdwijnen
uit islamitische
landen

Mode: comeback
van het sierlijke
pochet

FLORA HOLLAND

Ruim 4 miljard euro
omzet met bloemen

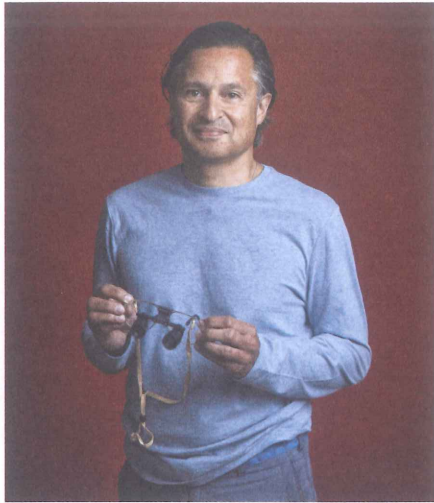
De luxe van eenvoud

Geniet van het leven,
kies voor authentiek!

INHOUD →

1-90

Neurochirurg Martijn Malessy: 'Het zenuwstelsel is echt prachtig'

Hij is 52 en op de top van zijn kunnen. Hoogleraar neurochirurgie Martijn Malessy heeft een wereldwijde reputatie als het gaat om de ingewikkeldste zenuwoperaties. Aan Liesbeth Wytzes onthult hij de fitnesses van zijn bijzondere vak en geeft hij openhartig zijn bijzondere drijfveren bloot.

26

Gelders welvaren in heerlijk Hattem

Hattem heeft zijn rijke heden te danken aan een verbond tussen oude en nieuwe bewoners, zo ondervond Daniela Hooghiemstra in het fraaie stadje aan de IJssel.

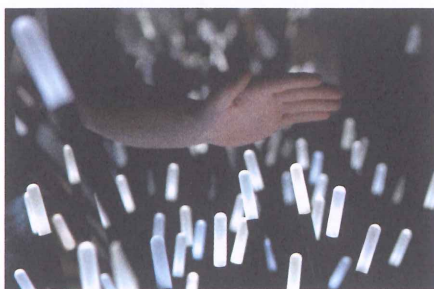
40

Wenkend perspectief van windmolens onder water

Kan dat wel, een windmolen onder water? Simon Rozendaal laat zich in de buurt van de Afsluitdijk overtuigen door de mannen van het innovatieve bedrijf Tocardo.

66

Visionaire ontwerpen van Daan Roosegaarde

Hij ontwierp de *intimacy* jurk en de *smart highway*. Opdrachtgevers staan in de rij voor multidisciplinair talent Daan Roosegaarde. 'Ik wil de wereld een update geven.'

72

Anatomie van de macht: De Koning

Wie trekt in Nederland aan welke touwtjes? De eerste aflevering in een serie waarin Eric Vrijzen de macht ontleedt. Uiteraard begint hij met het staatshoofd.

84

014 Van de redactie
016 Colofon & medewerkers

CHECK IN →

- 018 **Het seizoen**
Nederlanders betalen grif voor zon
- 020 **In de gaten houden...**
Actrice Hadewych Minis
- 021 **Div.**
Koffie & fiets; Reces; Zonnebrand
- 022 **Belastingenkaart**
De Europese *Tax Freedom Days*
- 024 **Eén jaar later**
Wat te doen met stadhuis Waalre?

026 Interview

Neurochirurg Martijn Malessy

LEEF →

- 034 **Binnenkijken in... Zambia**
De familie Mungela in Lusaka
- 039 **Moderne tijden**
Vincent van Dijk wil *smarthomes*
- 040 **Stadsgezicht**
Goed toeven in welvarend Hattem
- 047 **Multiculti met Vuijsje**
Aruba is als Brabant
- 050 **Wereldburgers**
Harry Langereis in Rome
- 052 **Hedendaagse zeden**
Liesbeth Wytzes over feminisme
- 054 **Uit 't leven gegrepen**
Waar laat de moordenaar zijn lijk?

056 Reportage

Islamitische christenvervolging

WEET →

- 066 **Innovatief project**
Windmolens onder water
- 070 **Tech**
Wouter van Noort: Auto rijdt zelf
- 072 **Leven in beeld**
Ontwerper Daan Roosegaarde
- 074 **Essay politiek en maatschappij**
Syp Wynia over nut Haagse peptalk
- 078 **Naar de bieb met Baudet**
De nationale bibliotheek in Beijing
- 082 **Alledaagse wijsheid & Taalsignaal**
- 084 **Anatomie van de macht**
Deel 1: De Koning

‘Het hele zenuwstelsel is mooi om te zien’

Hij geeft in Leiden leiding aan een topteam op het gebied van zenuwchirurgie. Staat vaak 10 uur achter elkaar te opereren – zonder te eten of naar de wc te gaan. Als niemand het meer weet, weet **Martijn Malessy** wel raad. **Liesbeth Wytzes** sprak met de specialist. ‘Als mensen zeggen, jij mag in mijn hoofd opereren, dan moet alles uit de kast. Dan móet je het goed doen.’

Gisteren, donderdag, stond neurochirurg Martijn Malessy (52) de hele dag in de operatiekamer, net als op maandag en woensdag. Zo zien zijn weken er meestal uit: maandag opereren, dinsdag polikliniek, woensdag en donderdag opereren, vrijdag aan de wetenschap werken. De patiënt? Een baby'tje van vier maanden. Bij de geboorte was het schouderdje klem komen te zitten, de zenuw in de nek afgescheurd. ‘Dan kan het kindje die arm dus nooit meer bewegen. Vroeger had zo'n baby dus voor altijd een verlamde arm. Ouders die met zo'n kindje bij me komen, zeggen: één minuut voor de geboorte was het perfect, en nu is het gehandicapt. Ik zeg altijd: wat hebt u een prachtig kind. En dat is ook zo.’ Vroeger kon je zulke letsels niet goed opereren. En Malessy heeft genoeg oudere mensen met zo'n verlamming gesproken om te weten dat het een enorme invloed op hun leven heeft. Hij is langzamerhand zo ervaren dat hij de moeilijkste gevallen voor zich krijgt. Als niemand het meer weet, weet Malessy wel raad. Malessy is hoogleraar zenuwchirurgie, oprichter van het eerste Nederlandse Zenuwcentrum, en werkzaam in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), het Diaconessenhuis Leiden en het

Nederlands Instituut voor Neurowetenschappen in Amsterdam. Hij is middelgroot, slank, draagt een blauwe wollen V-halstrui, een smal zilveren kettinkje net zichtbaar, en heeft smalle, elegante handen. Zijn zwarte haar is achterover gekamd. Malessy kan bijna lyrisch worden van de schoonheid van het zenuwstelsel. Zijn werk gebeurt onder de microscoop.

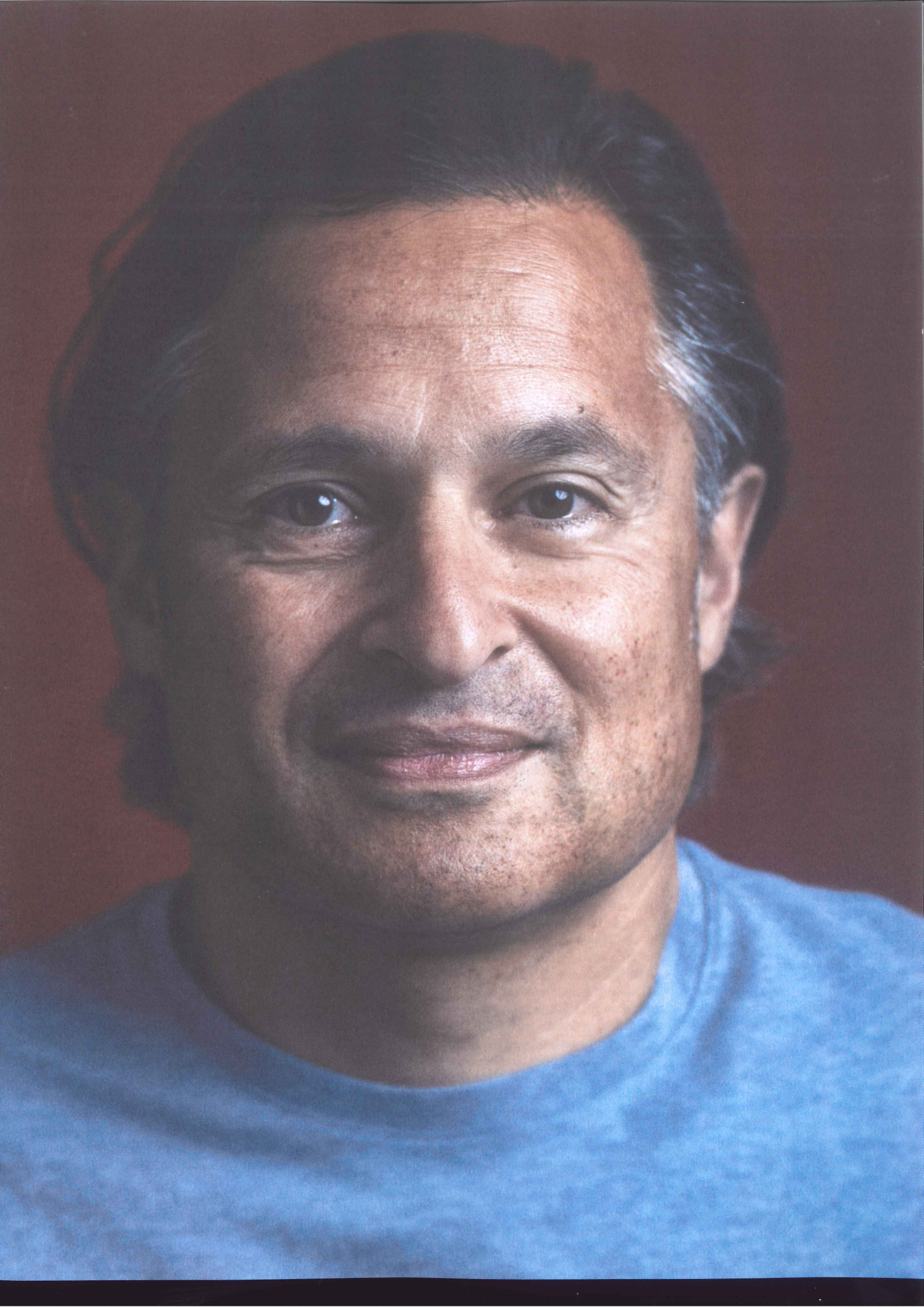
Die baby van gisteren heeft een nieuwe zenuw gekregen. Dat ging zo. ‘We hebben uit beide kuitzen de zenuw gehaald. Die zenuw kun je wel missen, die zorgt voor het gevoel op de wreef.’ Besef wel dat het gaat om babykuitzen, lekker mollig mischien, maar niet langer dan een centimeter of 8. Daarin maakt Malessy een klein gaatje. ‘Een heel klein gaatje. Met een kijkertje en een spreidertje ga je onder de huid, tot je de zenuw ziet. Het is een witte structuur. Een zenuw ziet er heel mooi uit, zeker bij een baby.

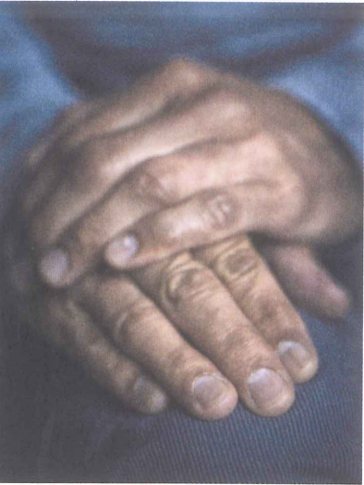
‘Dan haal je die zenuw eruit, die is een centimeter of 12. Dat doe je echt met de hand, het is ambachtelijk werk. Je gebruikt die kijker met heel fel licht en daarin zit een camera, dan heb je een tv-scherm en daar sta je achter. Zo opereer je om die kuitzen eruit te halen. Die haal je er in één keer uit. Dan heb je een sliertje, als een draadje spaghetti. Dat maak je helemaal schoon.’

Dan komt stap twee: de kuitzen moet naar een nieuwe plaats in het lichaam, daar waar de oorspronkelijke zenuw is kapotgegaan. Boven en achter het sleutelbeen, in dit geval. ‘Daar maak je ook een heel klein gaatje, een wondje van 3 centimeter, je kunt alle zenuwen zien. En dan breng je die nieuwe zenuw in stukjes erin.’

De kuitzen is namelijk dunner dan de armenzenuw, dus die kuitzen wordt in stukjes geknipt en bij de arm weer opgebouwd. Dat gaat onder de microscoop. ‘Je kijkt op de plaats zelf precies hoe lang alles moet zijn om het gat dat er zit, te overbruggen. Er zijn allemaal splitsingen in het stelsel, elk stopcontact heeft als het ware een andere functie.’ Als je de zenuwen niet goed verbindt, raken de hersens in de war. De hersens hebben bepaalde ‘programma's’, bijvoorbeeld om een ledemaat zich te laten strekken. ‘Sluit je verkeerd aan, dus verbind je buigen aan een strekgebied, dan kunnen de hersenen zich wel ten dele aanpassen, maar als je te veel foute verbindingen legt, gaan er twee hersengebieden tegelijk aan en dan gebeurt er dus niets.’

De nieuwe zenuw moet worden vastgemaakt aan het oude stukje. De zenuwen in een babylichaam zijn kleiner dan klein, maar zelfs daar is hechtmateriaal voor, van kunststof. ‘Dunner dan een haar. Er zit een naald aan. Dat hechtmateriaal is zo fijn →

Malessy: 'Het gaat om weefselgevoel'

'Ik heb, toen ik eenmaal arts was, nooit meer een zuster met zo'n mooi gesteven kapje gezien'

dat als je het laat vallen, het naar beneden dwarrelt. Zomaar weg. Ja, het is een piepklein gebiedje waar je opereert. Wel ontzettend mooi weefsel. Het is allemaal nog heel nieuw.'

Hoe ziet een zenuw eruit? Je eigen zenuwen zie je nooit, terwijl ze alle bewegingen veroorzaken. 'Je ziet meteen: dat is een zenuw. Het hele zenuwstelsel is mooi om te zien. Wit. Als je in het lichaam naar de verschillende structuren gaat kijken, spieren, botten, zenuwen, hersenen, dan komen de hersenen en de zenuwen er heel goed uit. Het is een vertakt systeem, als een boom, en het begint bij het ruggemerg. De zenuwen komen op allerlei niveaus uit het ruggemerg, komen bij elkaar, groeperen, splitsen.'

Malessy weet natuurlijk dat hij een baby opereert, maar als hij onder de microscoop opereert, speelt dat even niet. 'Op dat moment gaat het om een technisch probleem dat moet worden opgelost.' Niet altijd ligt er zo'n ongerept zenuwstelsel op de operatietafel. Malessy onderscheidt, grofweg, drie soorten zenuwstelsel. Een letsel, een tumor, en beknelling: druk op een zenuw. Het letsel kan gesloten zijn, zoals bij die baby, of ontstaan door een ongeluk. Er zijn tumoren die in de zenuw groeien, of er van buiten tegenaan drukken. En heel eenvoudige of ingewikkelde beknellingssyndromen, waarbij mensen bijvoorbeeld tintelingen in de hand krijgen.

Malessy krijgt wel eens een 'oudere jongere' die is gaan motorrijden. 'Dan gaan ze een tunnel in met een beschermkap voor hun gezicht die aan de binnenkant blijkt te beslaan. Als ze daarachter komen is het te laat, want ze rijden keihard.' Ouder weefsel is anders. 'Stugger, harder.'

Malessy noemt zijn werk ambachtelijk, maar wat houdt dat precies in? 'Het gaat om weefselgevoel. Je moet dat weefsel kunnen lezen: waar zit het probleem? Waar zit de nog goede structuur achter het probleem? Waar wordt het weer normaal? Je kijkt goed. Je ziet verdikkingen, verbredingen, heel kleine bloedvaatjes die een net iets ander patroon kunnen hebben, de kleur kan iets grijzer zijn. Als je bezig bent dat weefsel vrij te leggen, krijg je intussen steeds informatie. Dat gaat tegelijkertijd, dat voel je. Daardoor ontstaat een bepaalde beoordeling. Goed – niet goed. Het kan echt heel erg stug zijn, verbindweefsel. En dan weet je gewoon: dit is niet goed. Dat is weefselgevoel en dat is het ambachtelijke eraan. Dat leer je niet uit een boek. Je moet het van iemand hebben geleerd en je moet er gevoel voor hebben. Het is soms echt heel moeilijk om de tumor van het gezonde weefsel te onderscheiden.

'Een andere chirurg heeft er dan ook nog de reuk

bij. Ik kijk onder de microscoop. Maar je werkt met je handen, ook daardoor is het ambachtelijk. Ik snijd echt open, met een loepje op. Bij een zenuwtumor bijvoorbeeld.'

Malessy heeft zo'n reputatie dat hij de bijzondere gevallen krijgt. Problemen die niet veel voorkomen, waarmee andere chirurgen weinig ervaring hebben. 'Ik heb eigenlijk alles al een keer gezien. Ik kijk nergens van op. Ik heb wel eens een jongetje gehad met een zenuwtumor. Hij was al twee keer geopereerd en ze waren nu van plan een heel grote operatie te doen, waardoor grote verlammingen zouden kunnen ontstaan. Hij kwam bij mij terecht en het wás ook een heel grote tumor,' hij houdt zijn handen zo'n 20 centimeter uit elkaar, 'maar een heel onschuldige aandoening. Die tumor groeide met de zenuw in het been mee, werd ook steeds dikker. Die mensen waren ten einde raad, dat ding bleef maar groeien, het kwam steeds terug. Het was een heel zeldzaam groeisel. Goedaardig, je moet alleen precies weten hoe je het moet doen. En dan is het zo opgelost.' Het zag er ook eng uit op de MRI-scans, dat zag zelfs Malessy. 'Ja, ik vind het niet eng hoor, maar als je zoiets nog nooit hebt gezien. Het is groot, gelobd, met gekke holtes erin. De gemiddelde kijker zou meteen zeggen: o jongen, dit is niet goed.'

Malessy wist al jong dat hij arts wilde worden. Zijn vader was neuroloog in het Haarlems Diaconessenhuis, dat niet meer bestaat. Als kind ging Malessy vaak mee met zijn vader. 'Dat ziekenhuis bestond uit drie herenhuizen met doorgebroken muren, het trappenhuis was zo smal dat er maar één persoon tegelijk de trap op kon. De zusters hadden gesteven kapjes op, ik kreeg ranja. Het rook er ook als in een ouderwets ziekenhuis, naar ether. Het waren prachtige panden. Warm houtwerk, mooie vloeren. En ik dacht toen al: dit is het walhalla, zonder dat ik wist wat het werk inhield. Ik heb, toen ik eenmaal arts was, nooit meer een zuster met zo'n mooi gesteven kapje gezien. En ranja krijgen, dat kun je ook vergeten. Die geur is weg, het gebouw is weg. Dus eigenlijk weet je niet waarvoor je kiest, een totaal irrationele beslissing.' Malessy werd drie keer uitgeloot. Na de eerste uitloting besloot hij naar Gent te gaan. Daar kon je als Nederlander zonder loten medicijnen studeren. Een enorme overgang: van een onbezorgd leven in Kennemerland, vlak bij de zee en de duinen, naar Gent. Alleen op een armoedig kamertje. 'Gent was echt een vieze, grauwe stad. Ik kwam uit een heel warm gezin in zo'n armoedige wereld terecht. Die stad, ik droom er nog van, ik voel het nog. Ik ben er nooit teruggeweest. Ik zat op dat kamertje,

Martijn Malesy: 'De handelingen die ik nu verricht, passen perfect bij mijn motoriek'

met een oliekachel, zonder warm water, en in het weekeinde gingen alle andere studenten naar huis. Dan sprak ik soms alleen met de bakker. Ik heb echt spijt van die periode, want je verwacht iets anders als je tussen de 18 en 21 bent.'

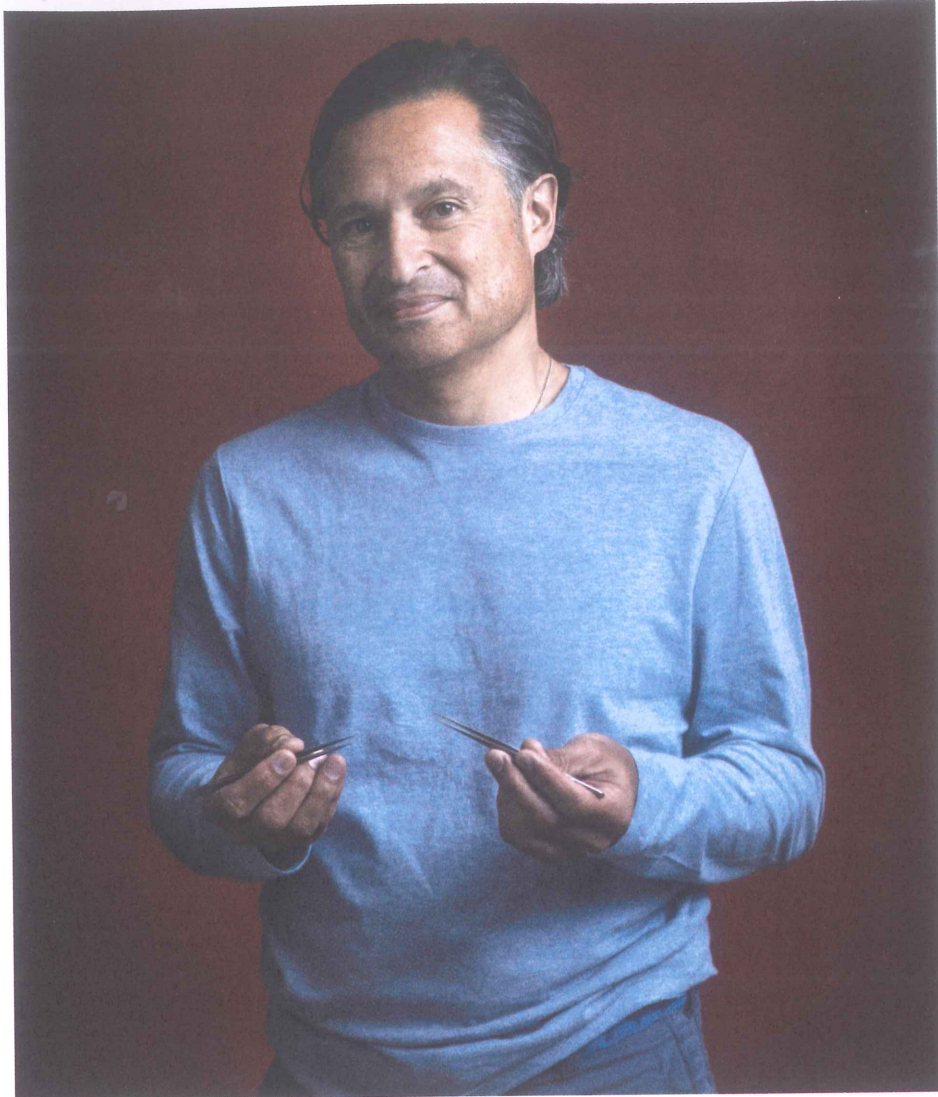
Hij leerde er veel, het onderwijs was heel degelijk. 'Je moest verschrikkelijk hard werken. Examens in pak. Mondeling voor het schoolbord, met een krijtje. 'Tekent u de citroenzuurcyclus maar.' Ik heb er mijn kandidaats gedaan en ben toen in Leiden doorgegaan.'

Malesy beschrijft zijn keuze voor de neurochirurgie als iets onvermijdelijks, iets waar zijn specifieke gaven en talenten hem naartoe stuurden. Hij vond 'die zenuwdingen' die tijdens zijn studie af en toe langskwamen, interessant. 'Ik wist wat ik wel en niet wilde doen. Toen ik me moest specialiseren, wist ik dat ik iets microchirurgisch wilde doen. Geen vaatafwijkingen in het hoofd. Ik dacht nooit: een zenuw is saai, en ik merkte ook dat het helemaal niet benauwend is om de diepte in te gaan, dat is juist heel verbredend. Ik richtte me dus al vroeg op zenuwen en zenuwtumoren. Maar als ik er nu op terugkijk, wist ik toen nog helemaal niet wat het inhoudt.'

Veel operaties die hij doet, duren 8 of 10 uur, soms nog langer. Dat moet je fysiek wel aankunnen. 'Sommige mensen worden rillerig zonder suiker. Dat heb ik niet. Ik kan zonder problemen 10 uur bezig zijn. Ik kan lang zonder eten en drinken en hoef dus niet vaak naar de wc. Dat maakt het werk allemaal makkelijker. Maar dat zijn geen verdiensten, zo zit ik gewoon in elkaar. Je hebt bepaalde eigenschappen, die moet je benutten.'

Je kiest op gevoel. 'Het werk sprak me gewoon aan. Ik dacht: dát wil ik. Ik vond het een uitdaging, het is werk in een rustige setting, en ik voelde dat dat bij me paste. De wereld onder de microscoop wordt je eigen wereld. Maar ik kende er ook de nadelen niet van. Zo gaat het toch? Dat geldt voor iedereen. Je maakt keuzes en je komt toch in een soort trechter terecht.'

Wie zich als leek even verdiept in het zenuwstelsel, snapt meteen dat het niet makkelijk is. Een zenuw kan mooi zijn, maar hij bloedt snel, is zacht en zwelt snel op. 'Dat weet je niet als je dit wilt gaan doen. Als je iets in de chirurgie wilt doen, zijn er verschillende opties. Bij orthopedie is het allemaal groter en grover, en ik wist gewoon dat dat niets voor mij zou zijn, voor mijn soort motoriek. Dat voel je. Ik heb galblaasoperaties gedaan. Het lukt allemaal wel, maar het gaat niet vanzelf. Het ligt me gewoon niet.'

'De handelingen die ik nu verricht, passen perfect bij mijn motoriek, en dat bepaalt je keuze ook. Je kunt ook aan de wervelkolom opereren. Wervels kunnen verschoven zijn, dan moet je schroeven en plaatjes plaatsen, de zaak recht krijgen, je werkt met grote, zware instrumenten. Dat is niets voor mij. Je merkt dus steeds of wat je doet je ligt of niet. Daarin volg je je intuïtie.'

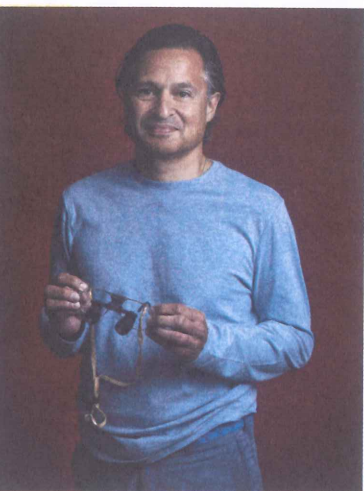
Malesy doet vaak grote hersenoperaties als de verwijdering van een brughoektumor. Zo'n tumor groeit precies daar waar belangrijke zenuwen lopen. Eén verkeerde beweging, één millimeter te ver, en je richt onherstelbare schade aan. 'Voor sommige chirurgen is dat een ingewikkelde ingreep. Maar door mijn eigenschappen voor mij niet. Als ik er nu een moet doen, geen probleem. Anderen hebben er een slapeloze nacht van. Ik weet dat ik het kan, ik heb het geleerd, de kansen gekregen.'

Een zenuwbeschadiging kan ontzettend pijnlijk zijn. 'Ja. Dat is zoiets raars. Als bepaalde zenuwen zijn beschadigd, kun je een ongelooflijk pijnsyndroom krijgen. Dat geldt niet voor alle zenuwen. Pijn aan een gezichts-zenuw is niet te verdragen. Dat kan je leven beheersen. We weten niet waarom het op sommige plaatsen wel pijn doet en op andere niet.'

'Ik merkte dat het helemaal niet benauwend is om de diepte in te gaan, dat is juist heel verbredend'

‘Soms zitten we onder de microscoop te opereren en weet je niet meer welke hand van wie is. Zo’n flow, daar genieten we van’

Neurochirurg
Malessy is nu
‘op zijn top’

Hij wijst op zijn hand, tussen duim en wijsvinger. ‘Een stukje zo groot als een postzegel. Ik heb patiënten met een zenuwbeschadiging, door een heel klein wondje. Als je op die huid blaast, krijgen ze al tranen in hun ogen van de pijn. Ze willen hun arm niet meer bewegen, die verstijft. Terwijl als je grotere zenuwen doorsnijdt, dan gebeurt er niets.’ De ergste gevallen? Mensen bij wie iets is misgegaan tijdens een operatie, een soort *collateral damage*. Malessy heeft een patiënt die sinds een kijkoperatie in haar enkel een zenuwaandoening heeft die ondraaglijke pijn veroorzaakt. En je ziet niets, aan de buitenkant. ‘Ik heb dat al zo vaak gezien dat ik weet hoe erg het is. Ik zal nooit zeggen: zo’n klein wondje, wat een aansteller. Dat pijnsyndroom is een heel groot probleem. Het zou mooi zijn als we beter konden achterhalen wat daarvan de oorzaken zijn.’ Maar daarvoor is geld voor onderzoek naar zenuw schade nodig. En dat komt er maar heel, heel moeizaam. Het gaat niet om veel patiënten en je ziet niks aan ze.

‘Maar ze zijn wel chronisch ziek. We hebben een team dat zo ontzettend goed is, we hebben een enorme chemie. We zijn echt de top, mensen komen uit de hele wereld om te zien wat wij doen. We zitten op het beste punt. Dat gaat natuurlijk voorbij, zo gaat dat nu eenmaal. Alles wat we doen klopt, maar geld voor onderzoek is er niet.’ Malessy beschrijft de operaties met dit team als een ideaal samenspel. ‘Alle neuzen staan dezelfde kant op. We hoeven niet eens te praten. Dan zitten we onder de microscoop te opereren en is het soms zo dat je niet eens meer weet welke hand van wie is. Zo’n flow. Daar genieten we allemaal van. Ik heb altijd zin in een operatie, ik ben nooit onzeker of gespannen. Ik vind ook: als mensen zeggen, jij mag in mijn hoofd opereren, dan moet alles uit de kast. Dan móet je het goed doen.’

Malessy is zelf ook op zijn top, denkt hij. Hij heeft wel alle omstandigheden in zijn leven zo weten te organiseren – misschien niet eens bewust – dat hij zijn werk optimaal kan doen. Hij is superfit, werkt op fietsafstand van zijn huis, eet gezond. Zijn vrouw, klinisch geneticus, heeft iets makkelijker werktijden dan hij, en hij weet dat het thuis goed is georganiseerd. Anders kan het niet, zegt hij. Malessy heeft drie kinderen van 11, 10 en 5. Hij geeft wel wat op voor zijn werk. ‘Als ik m’n beste vrienden eens per jaar zie, ben ik dik tevreden.’ Voor andere bezigheden is geen tijd. Het is werk, gezin en een boek lezen bij wijze van ontspanning. Malessy is Joods. Zijn familie heeft in de oorlog in kampen gezeten. Zijn vader, wiens familie deels uit Nederlands Indië kwam, stierf toen Martijn

Malessy 21 jaar was, zijn moeder leeft nog. Veel familieleden zijn in de oorlog omgekomen. ‘Ik heb een fantastische jeugd gehad en het heeft me aan niets ontbroken, maar je wordt toch iets anders in het leven gezet. Ik ben wel iemand die zich realiseert wat de zegeningen van vrijheid zijn. Meer dan een ander, denk ik.’ Zijn ouders deden niets aan het geloof. Malessy en zijn vrouw zijn dat steeds meer gaan doen. ‘We hebben die roots weer een beetje teruggevonden. We vieren nu bijvoorbeeld de sabbat. Daar voelen we ons goed bij. Het is een heel lang proces geweest.

‘Ik heb de negatieve kant van het Jodendom meegereggen, de vervolging, de ellende. En ik heb pas heel geleidelijk gezien dat er ook andere dingen zijn, en dat je je daar heel happy bij kunt voelen. Het is een onderdeel van wie ik ben.’

Zijn oratie eindigde hij met een uitspraak van de Joodse wijsgeer Hillel I de Oudere (50 voor Chr. - 10 na Chr.). ‘Wanneer ik er niet ben voor mijzelf, wie is er dan voor mij? Maar als ik er alleen voor mijzelf ben, wat ben ik dan? En indien niet nu, wanneer dan wel?’ De Joodse schrijver Primo Levi gebruikte het laatste stukje van dat citaat voor zijn boek over Auschwitz, *Zo niet nu, wanneer dan?* Dat boek gaat over het behoud van de menselijke waardigheid en eigenlijk is Malessy, groot liefhebber van Levi, daarmee ook bezig, elke dag. Maar soms benauwt zijn werk hem wel.

‘Ik ben me er steeds meer van bewust dat je een maatschappij in een maatschappij bent. En daar gaat het altijd over ziekte. Ik verlang wel eens naar een maatschappij waar iedereen gezond is. Je perspectief wordt heel vreemd. Het is niet zo dat het me aanvliegt, maar het is zwaar en vaak zo verdrietig. Ik verlang soms naar de wereld van Peter Stuyvesant. Ik weet dat dat een schijnwereld is, maar af en toe denk ik: best wel lekker om daar even te zijn.’

Afgelopen nacht, na 8 uur de baby te hebben geopereerd, werd Malessy uit bed gebeld. In een grote stad was iemand gestoken toen hij een ruzie wilde sussen.

‘De zenuw in zijn bovenbeen was helemaal doorgesneden. Ik dacht wel even: o bah. Ik was net gaan slapen. Toen is die patiënt naar Leiden vervoerd en we hebben deze vroege ochtend van 3.00 uur tot 7.00 uur staan opereren. Je kunt het niet meer helemaal zo krijgen als het was, maar de condities voor herstel zijn bij snel opereren optimaal. Ik heb dus vannacht 4 uur achter de microscoop gestaan. En toch ben ik net zo fit en alert als wanneer ik lang heb geslapen. Maar vanavond gaan de gordijnen vroeg dicht.’

